

MUDRÁK JÓZSEF – KIRÁLY SÁNDOR

egyetemtörténész

Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar,
Konferencia Központ és Orvostörténeti Gyűjtőhely
mudrak.jozsef@unideb.hu

szociális referens

Debreceni Egyetem, Hallgatói Kapcsolatok
és Szolgáltatások Központja
kiraly.sandor@unideb.hu

EGY KÜLÖNÖS DEBRECENI DIÁKFOGADALOM A TISZA ISTVÁN INTERNÁTUS 17-ES SZOBÁJÁBAN LAKÓ HALLGATÓK 1925. DECEMBER 15-ÉN EGYMÁSNAK TETT ÍGÉRETE

Ritka forrásnak számít a történettudományban, amikor egy dokumentum néhány ember egymásnak tett ígéretét örökíti meg. Még érdekesebbé tesz egy ilyen forrást, ha szobatársak esküjéről van szó. 1925. december 15-én Debrecenben, a Tisza István Internátus 17-es szobájában lakó öt diák, akik évek óta együtt töltötték mindennapjaikat, úgy döntöttek, hogy fogadalmat tesznek. Írásba foglalták, hogy hat év múlva, pünkösd napján találkozni fognak Budapesten, a Gellért Szálló hallgatóiban.

A fogadalom szövege pontosan tükrözi a kort, amelyben keletkezett és azt a „neobarokk” társadalmat, amely az 1920-as éveket jellemezte. Azt, hogy a találkozóra 1931-ben sor került-e, nem tudhatjuk, de a szobatársak szoros barátságából joggal következtethetünk arra, hogy igen. A most közlésre kerülő fogadalom nagyon ritka és különösen értékes forrása a két világháború közötti hallgatói életnek.

Kulcsszavak: Debrecen, barátság, találkozó, neobarokk, Pünkösd, ígéret, szobatársak, hallgatók, forrás, fogadalom, húszas évek

A STRANGE OATH OF THE STUDENTS OF DEBRECEN. THE PROMISE THAT THE ROOMMATES MADE EACH OTHER IN THE ROOM 17 OF THE ISTVÁN TISZA INTERNÁTUS, IN DECEMBER 15, 1925. It's a very rare source of the scientific research in history that prove a promise that some people made for each other. It has got more importance if this is an oath of some roommates. Five students in Debrecen, who have lived their lives in the same dormitory room in the István Tisza Internate for years made a promise to each other in December 15, 1925. In writing they vowed that they will meet in Budapest in the Hotel Gellért on the day of Pentecost 6 years later. The text of the oath is an exact reflection of the age and of the „neo-baroque” society of the twenties. We don't know that the meeting in 1931 could be realized or not, but we can suppose that could be, based on the strong friendship of the roommates. This strange oath is a very rare and valuable source of the students' life between the two World Wars.

Keywords: Debrecen, Friendship, Meeting, Neo-baroque, Pentecost, Promise, Roommates, Students, Source, Oath, Twenties

Beérkezett: 2020.01.15.

Közlésre elfogadva: 2020.05.22.

Copyright GERUNDIUM

A felsőoktatás történetére irányuló tudományos kutatás számára mindig páratlan forrásértékű, ha olyan jellegű dokumentum kerül elő, amely a diákok életéről, az egyetemi vagy főiskolai hallgatóság mindennapjairól, egymáshoz és a világhoz fűződő viszonyáról szolgáltat információt. Ritka forrásokról van szó, mivel jelentősen különböznek a levéltári iratanyag többségét kitevő, hivatalok működéséhez kapcsolódó, különböző testületek üléseit megörökítő, vagy a hallgatói és oktatói nyilvántartásokat rögzítő dokumentumoktól.

Ma sem gyakori, hogy a hétköznapi élet eseményeit írásba foglalják. Különösen örömteli tehát, ha olyan forrásra bukkan a kutató, amely csaknem száz év távlatából a diákok egymás közötti viszonyrendszerét, szoros barátságát világítja meg. Az alábbiakban közlésre kerülő fogadalom pont ebbe a körbe tartozik és a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem ekkor még a Simonyi út 16. szám alatt működő Tisza István Internátusának a lakóiról szól.¹

2019 márciusában Jakó János nyugdíjas nyíregyházi főorvos jóvoltából került ez a különös dokumentum a debreceni Kenézy Orvostörténeti Múzeum gyűjteményébe.² Egy diákfogadalom volt ez, mégpedig Gaál János, Jakó János³ és Papp Gábor orvostanhallgatók, Des Combes László és Jakó Sándor joghallgatók, a Tisza István Internátusban lakó szobatársak fogadalma 1925-ből, amelyben ígéretet tettek, hogy baráti kapcsolatukat fenntartják.

Az öt egyetemi hallgató nagyjából egy időben tanult a debreceni Tisza István Tudományegyetemen, és az egyetem egyetlen fiúinternátusának a lakói voltak, mégpedig – ahogyan ez a fogadalom 4. pontjából kiderül – a 17-es szoba volt az övék. De kik is voltak ők, és mit lehet róluk tudni?

Gaál János Vépen született, Vas vármegyében, 1901. március 13-án. Római katolikus vallású, apja Gaál János igazgató tanító Vépen. Az 1922–23-as tanévben iratkozott át a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemről Debrecenbe, ott négy félévet hallgatott az orvosi karon, majd 1925-ben orvosdoktorrá avatták.⁴

Papp Gábor Kilyén településen született, Háromszék vármegyében, 1901. március 12-én. Református vallású, apja Papp György tanfelügyelő Szentesen. Ő is a budapesti orvosi karról iratkozott át 1922-ben Debrecenbe: hat félévet hallgatott, majd 1926-ban kapott orvosi diplomát.⁵

Jakó Sándor 1903. június 16-án született a Szolnok-Doboka vármegyében található Bethlenben. Református vallású volt, édesapja, Jakó Sándor pedig ny. kir. adótárnok volt Érszentkirályon. A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karának az 1922–23-as tanév II. félévétől az 1926–27-es tanév I. félévéig, nyolc szemeszteren keresztül volt a hallgatója.⁶

Jakó János Nagyváradon, Bihar vármegyében született 1904. július 10-én. Református vallású, apja Jakó János előbb járásbíró volt Kézdivásárhelyen és Nagyszalontán,

⁶ Lásd Jakó Sándor rendes jog- és államtudományi hallgatónak anyakönyvi (származási) lapjai.

majd áttelepülve Csonka-Magyarországra, járásbíróként működött Gyulán és Sarkadon, végül törvényszéki tanácselnök lett Gyulán. Jakó János 1922-től tanult a debreceni egyetem orvosi karán, 1927-ben avatták doktorrá.⁷

Des Combes László Debrecenben született egy francia emigráns származású családból, 1905. május 21-én. Református vallású volt. Mivel apja, Des Combes Henrik ügyvéd korán elhunyt, rokona, Des Combes Emil helyettes városi tisztii ügyész, később városi árvaszéki ülnök volt a gyámja. Az 1923–24-es tanév I. félévétől az 1926–1927-es tanév II. félévéig, vagyis nyolc féléven keresztül hallgatott jogot a Tisza István Tudományegyetemen.⁸

A kétoldalas, írógéppel írt szöveg középkori oklevelek stílusában készült, ámde humoros hangvétellel. A szöveg első felét (rangsorrendben haladva) az öt egyetemi hallgató nevének, foglalkozásainak, bajtársi egyesületekben, illetve szakmai testületekben viselt egyesületi-társadalmi tisztségeik, kollégiumi (sokszor kitalált) tisztségeik („*pro-ex-al-szobafőnök*”, stb.), illetve származási helyeik után kitalált igénycímeik (pl. „*Félegyháza és Szalárd városok⁹ lovagja*”) felsorolása teszi ki. A megfogalmazás módja, a tisztségek és a címek, rangok felsorolása az 1920-as éveket jellemző, Szekfű Gyula-féle „neobarokk társadalom” megnyilvánulásának is tekinthető.¹⁰

Az ünnepélyes fogadalom szövege szerint a barátok legfőbb célja az, hogy hat év múlva, 1931-ben, pünkösöd napján, Budapesten, a Gellért Szálló halljában találkozzanak. A felételeket négy pontban foglalták össze:

- csak rajtuk kívül álló, elháríthatatlan okok miatt maradhat valamelyikük is távol (pl. „*csákány és boszorkányhullás*”)
- mindegyikük hozhatja az éppen aktuális barátnöjét, ami persze itt finoman van megfogalmazva: ti. „*legkedvesebb nőiismerősünkkel együtt*” jelennek meg.
- örök barátságot fogadnak és ígéretet tesznek, hogy évente legalább két postai üdvözlőlapot küldenek egymásnak. Itt még egy átokformula is megjelenik: „*Aki ezen §. ellen vét, erkölcsi halállal bünhődik.*”
- a díszebédet a Gellért Szállóban tartják és az egykori kollégiumi 17-es szoba színeit kötelesek viselni (arról sajnos nem szól a szöveg, mely színek voltak ezek).

Ezután a mindegyikük által saját kezűleg aláírt szövegben az öt fogadalomtévő becsület szavára kijelentette, hogy ígéretüket szabad akaratukból, mindenféle befolyástól mentesen tették. Végül a terjengős keltezés következik, amelyből megtudjuk, hogy a Tisza-internátus 17-es szobájában, 1925. december 15-én készült az írásmű, mégpedig

⁷ Lásd Jakó János rendes orvostudományi hallgatónak anyakönyvi (származási) lapjai.

⁸ Lásd Des Combes László rendes jog- és államtudományi hallgatónak anyakönyvi (származási) lapjai.

⁹ A két bihari község, Biharfélegyháza és a járásszékhely, Szalárd (amelyek azonban nem városok voltak) a trianoni döntés miatt Romániához került, akkor még szinte teljes magyar lakossággal.

¹⁰ Vö. SZEKFŰ Gyula, *Három nemzedék és ami utána következik* (Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1934³), 402–415. (A neobarokk társadalom)

(szintén középkori okleveleket utánozva) „önagysága III. Géza felkent-gondnok úr uralkodásának alkonyán”.

A tréfás titulus Kölönte Géza¹¹ egyetemi quaestorra utal, aki ebben az időben a Tisza-internátus gondnoki tisztét is betöltötte. Kölönte mint egyetemi quaestor a hallgatóság tanulmányi, tandíj- és ösztöndíj-ügyeit intézte. Vele jó viszonyban lenni megisztelő volt, erre utal Papp Gábor címfelsorolásánál „a Quaestor Barátja” titulus.

A gépirásos szöveget az öt személy kék tollal megejtett aláírása zárja, végül egy összehajtott madzagra vörös viaszpecsét került.

Azt, hogy a fogadalomban említett találkozóra 1931. május 24-én, pünkösdvasárnap a budapesti Gellért Szállóban sor került-e, biztosan nem tudhatjuk. A 17-es szoba lakóinak eltökéltségéből kiindulva minden bizonnyal. Szoros barátságuk és a Debrecenben töltött évek, valamint az otthont adó Tisza István Internátus emléke ösztönözte őket arra, hogy fogadalmat tegyenek egymásnak. Ígéretüket annyira komolyan vették, hogy azt ünnepélyesen írásba is foglalták, s aláírásukkal szentesítették.

A diákok számára ez nem pusztán egy komolytalan ígéret volt, amit az is bizonyít, hogy a fogadalom szövege a Jakó családban hosszú évtizedeken át megmaradt. Feltehetően a többiek is fontos emlékként őrizték. Emiatt maradhatott fenn ez az értékes forrás, hogy most, csaknem száz esztendővel később, az adományozónak köszönhetően közlésre kerüljön, mint a kollégiumi élet, az életre szóló barátság, az egymásnak tett ígéret és a hűség kordokumentuma.

A debreceni Tisza István Internátus 17-es szobájában lakó diákok 1925. december 15-én tett fogadalmának teljes szövege a következő:

„MI

alulírott alsó és felsőéori Gaál János a debreceni Egyetem Orvostudományi Fakultásának Doktora, a Debreceni Egyetem Tisza István Internátusának és Menza Academicának örökös tagja, stb., Papp Gábor orvosszigorló, a Menza Academica örökös tagja, a Quaestor Barátja, az Egyetemi Internátus 17-es szobájának ex-szobafőnöke stb. stb., Jakó Sándor joghallgató a Menza Academica örökös tagja, az Egyetemi Kör tagja és alelnöke, a Jogász Osztály tagja és alelnöke, a Werbőczy B. Egyesület tagja, az Egyetemi Internátus 17-es szobájának ex-proszobafőnöke, stb. stb. s végül Félegyháza és Szalárd városok lovagja, – Jakó János orvostanhallgató, a Menza Academica és a Királyi Magyar Természettudományi Társulat rendes tagja, a Csaba B. Egyesület állományvezetője, az Egyetemi Internátus ex-pro-al-szobafőnöke, a 13-as szoba ex-szobafőnöke stb. stb. és legvégül Des Combes László de genere La Chaux de Fond a Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége Debreceni Csoport-

¹¹ Kölönte Géza (Gyergyótekerőpatak, 1885.–Debrecen, 1957.) egyetemi tisztviselő. Harmincöt éven keresztül, 1914 októberétől egészen 1948 májusáig volt az egyetemi quaestora, eleinte teljesen egyedül, később maga választotta segédekkel végezte önzetlenül a négy tudománykar hallgatóinak felvételi, tanulmányi, vizsga és ösztöndíj ügyeit s az ezzel kapcsolatos adminisztratív teendőket.

jának Főtitikára, joghallgató, a Menza Academica és az Egyetemi Kör rendes tagja, a Jogász Osztály Vigalmi Bizottságának elnöke stb. stb.

*köszöntjük az olvasót,
és kérjük, hogy ne igyekezzék megakadályozni, hogy fentírtak 1931. évben Püsköst második napján találkozhassunk. Mi ugyanis ezennel megfogadjuk, hogy 1931 azaz Egyezerkilencszázharmincegy évi Püsköst hétfőjén délelőtt 11. órakor a budapesti Szent Gellért szálló halljában barátságos találkozóra gyűlünk össze.*

1. *Csákány és boszorkányhullás meg nem akadályozza elmenetelünket.*
2. *A találkozón legkedvesebb nőiismerősünkkel együtt jelenünk meg.*
3. *Egymással ezennel barátságot fogadunk és egymást egy évben legalább két alkalommal levélben, vagy levelezőlapban felkeressük. Aki ezen §. ellen vét, erkölcsi halállal bünhődik.*
4. *A díszében minden tag köteles a 17-es szoba színeit és jelvényeit viselni. Az ebéd a Szent Gellért szálló külön éttermében tartandó meg.*

§.

Alulírott fentemlítették kijelentjük becsületszavunkra, hogy amikor e találkozót aláírtuk, azt a legteljesebb szabadakaratunkkal tettük, ránk senki, semmiféle pressiót nem gyakorolt.

Minek hitelül ezen okmányt saját vérünkkel aláírtuk a Debreceni Tisza István Tudományegyetem Egyetemi Internátusának dicső múltú és jelenü 17-es szobájában 1925 évi december hó 15-én önagsága III. Géza felkent-gondnok úr uralkodásának alkonyán.-

Dr. Gaál János

Papp Gábor

Jakó Sándor

Jakó János

Des Combes László

[Kis kerek vörös pecsét fonallal]"